

Høyring av verneplan for skog

Hønsegjuvet naturreservat, Seljord kommune

*Store naturverdiar er knytt til rik alm-lindeskog. Her er eit parti med gamle styva almetre langs den gamle setervegen.
Foto: Tom Hellig Hofton*

**Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark
Januar 2022**

Innhald	side
1. Bakgrunn.....	3
2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.....	3
3. Heimelsgrunnlag.....	3
4. Saksgang.....	4
5. Verneplanen sitt omfang.....	7
6. Faktaark.....	8
7. Framlegg til verneforskrift.....	11

Vedlegg: Vernekart er lagt ved høringa som eige vedlegg.

1. Bakgrunn

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark sender med dette på høyring framlegg til vern av Hønsegjuvet naturreservat i Seljord kommune.

Bakgrunnen for framlegget er eit tilbod frå grunneigarane i området om frivillig vern av skog. Tilbodet kom inn 2. april 2020 gjennom NORSKOG. Det er gjort registreringar av naturverdiane i området i 2008 (bekkekløftregistrering) som dokumenterer verdiar som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legg opp til ei vidareføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, mellom anna auka frivillig skogvern. Under handsaminga av meldinga bad Stortinget regjeringa sette mål om vern av både offentleg eigd skog og frivillig vern av privateigd skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglege evalueringar som ligg til grunn for prioriteringane i skogvernarbeidet er «*Evaluering av skogvernet i Norge*», NINA rapport 54/2002 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig skogvern gir grunneigarane statsforvaltarane tilbod om vern av aktuelle område. Det blir gjort naturfaglege registreringar og utarbeidd skogtakster for dei områda der det trengst. På grunnlag av tilbod og dei naturfaglege registreringane utarbeider Statsforvaltaren forslag til avgrensing av verneområdet. På grunnlag av tilbod og mal for verneforskrift for naturreservat utarbeider Statsforvaltaren forslag til verneforskrift som blir sendt til grunneigarane for kommentarar. Miljødirektoratet utpeikar ein skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneigarane eller grunneigarane sin representant. Ved semje blir det utarbeidd avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensing av verneområdet blir avklart.

Det vanlege er at når staten og grunneigar er einige om desse punkta vil området gjennomgå vanleg sakshandsaming i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med grunneigar kan melding og høyring av verneforslag likevel gjennomførast før avtale er signert. Frå avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjeld ei vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtaket er fatta.

3. Heimelsgrunnlag

Vern av spesielle område eller førekomstar skjer i medhald av lov 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33 – 51. I naturmangfoldloven er det gitt heimel for oppretting av ulike vernekategoriar. Vernekategorien naturreservat, som er det strengaste vernet etter naturmangfoldloven, jf. § 37, vil bli bruka for denne verneplanen for skog på privat grunn.

Vedtak om oppretting av naturreservat vert gjort av Kongen i statsråd etter § 37 i naturmangfoldloven, som lyder slik:

” Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller

e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

4. Saksgang

Formell start på verneplanarbeidet vart meldt 29. oktober 2021 med namnet Hønsegjuvet, og frist for innspel var 15. desember 2021.

Det kom følgjande merknader til oppstartsmeldinga:

Bane NOR (brev dagsett 02.11.2021) uttalar følgjande:

«Områdene som skal vernes ligger langt fra jernbane. Bane NOR har ingen merknader.»

Språkrådet (dagsett dagsett 17.11.2021) uttalar følgjande:

«Namnet høver på det foreslåtte verneområdet, men skrivemåten -gjuvet er ikkje i samsvar med gjeldande rettskriving. Vi har difor bedt Kartverket om å reise namnesak på dette naturnamnet for å få fastsatt rett skrivemåte. Statsforvaltaren må vente til det er gjort vedtak om skrivemåten av naturnamnet før skrivemåten av namnet på naturreservatet kan bli endeleg fastsett.»

Landbruksdirektoratet (brev dagsett 24.11.2021) uttalar følgjande:

«Som instans for høyringa av forslag til oppretting av nye naturreservat, ønsker vi å gi nokre generelle innspel til verneprosessen.»

Grundig beskriving av området

Av høyringsdokumenta må det komme tydeleg fram om og i tilfelle korleis det aktuelle området blir nytta til landbruksformål. Dersom det er landbruksinteresser i området som ikkje blir tatt omsyn til i utkast til forskrift, ber vi om at det blir grunngeve i høyringsdokumenta. Typiske landbruksinteresser kan vere (lista er ikkje uttømmende):

- o Skogsbilveg som er naudsynt for skogbruk på tilgrensande areal*
- o Traktorveg i samband med jordbruk*
- o Støl/seterområde*
- o Beite*
- o Reindrift*

Utforming av forskrift

Dersom det går vegar/ferdselsårer gjennom verneområdet, må Statsforvaltaren vurdere om det kan bli gitt føresegn om merking, rydding og vedlikehald av desse. Det bør bli lagt til rette for drift og vedlikehald av eventuelle støl-/seterområde og bli opna for andre tekniske tiltak som bidreg til ein landbruksmessig utnytting av området. Dersom slike tiltak ikkje er ønskeleg innanfor verneområdet, må det bli gitt ei fagleg grunngeving for dette i høyringsdokumenta.

Beite vil vere aktuelt i mange område som blir foreslått verna som naturreservat. Det bør difor bli vurdert om forskrifta kan opne for dette. Viss ikkje, må det bli gjort greie for kvifor i høyringsdokumenta. Dersom det blir opna for beiting i området bør det også bli utarbeida føresegn for utsetting av saltsteinar og oppføring/vedlikehald av gjerde og sankekeveer.

For alle tiltaka over må det bli vurdert om det kan bli gitt føresegn om motorferdsel i samband med tiltaka. Det bør bli gitt generelt unntak frå føresegna om ferdsel i samband med uttransportering av sjuke og skadde bufe.

Vi går ut frå at Statsforvaltaren sin landbruks- og reindriftsfaglige kompetanse blir involvert i utforming av forskrift og verneplan. Det vil også vere nyttig å involvere den lokale landbruksforvaltninga i arbeidet.»

Forsvarsbygg (brev dagsett 07.12.21) uttalar følgjande:

«Vi ser foreløpig ingen konflikter med det foreslåtte verneområdet. Vi ber likevel om at de tek naudsynete unntak for militær operativ verksemd inn i forskrift til verneplanen. Vi ber og om at det særskilte unntaket for avgang og landing med Forsvaret sine luftfartøy vert tatt med i forskrift, for å ivareta omsynet til militær luftoperativ verksemd. Vi har ingen ytterligere merknader til verneframlegget nå.»

BirdLife Norge avdeling Telemark (brev dagsett 14.12.21) uttaler følgjande:

«Kartlegging av fuglelivet i foreslåtte verneområder

Vi er opptatt av at kartleggingsprosessen frem til endelig vern av skogsområder må inkludere kartlegging av fuglelivet i de aktuelle områdene. En gjennomgang av tidspunktene for kartleggingene av de aktuelle områdene i denne saken viser at et klart flertall skjer fra september til november. Noen få i august og én i juli. Flere arter av trekkfugl har allerede dratt fra landet i september. På sensommeren og høsten er det i tillegg mange fuglearter som ikke gjør så mye av seg eller til og med har flyttet seg ut av hekkeområdene, og disse kartlegges dermed best på sen vinteren eller våren.

Et eksempel for å vise mangelfull kartlegging av fugl er rapporten fra Modalen i Tokke kommune. I løpet av 7 feltdager så var det enten ingen fuglearter som ble observert eller ingen som var viktige nok til å bli nevnt.

Et annet aspekt er at når man har feltarbeid for å påvise en del av de andre artsgruppene, så som lav, sopp, karplanter og biller, så krever dette så stor oppmerksomhet at det ofte kan bli vanskelig å få med seg det fuglelivet som må være i området med mindre man har dedikert personell til stede.

Om frivillig vern av skog

Sett bort i fra mangelfull kartlegging av fugleliv er BirdLife Telemark positive til frivillig vern av skog. Men det betyr ikke automatisk at alle områdene som blir foreslått for vern er like godt egnet til dette vernet.

Det er viktig at de områdene blir satt av til frivillig vern er av en slik verdi at det føles viktig å verne områdene. Når det er et mål at 10% av skogen i landet vårt skal vernes så er det viktig at skogen har stor nok verdi til å forsvare et vern, og at resurser ikke går med på vern av områder som er av lav verdi for biologisk mangfold.

Ettersom grunneiere får kompensasjon for å avgi et område til frivillig vern samt at det finnes begrensede midler til dette, så bør man også være tilbakeholdende med å verne områder uten så store verneverdier.

Forslag i forbindelse med verneplanarbeidet

BirdLife Telemark foreslår at de områdene som kun har lokal verneverdi (område 3, 5, 8, 9, 21 og 25 går ut av planene for frivillig vern og at de midlene som skulle blitt brukt til dette heller brukes ved en annen anledning når man får tilbud om områder som har høyere verneverdi.

Videre foreslår vi at områdene som har regional verneverdi blir fredet. Først og fremst innenfor de områdene som kartleggerne har vurdert som verneverdig, men i tillegg at man også tillater at et område rundt blir vernet som en fornuftig buffersone for de verneverdige områdene. Dette gjelder områdene; 2, 10, 11, 12, 14, 20, 22, 23 og 27. Samtlige av de foreslåtte områder som har nasjonal eller internasjonal verneverdi bør bli vernet innenfor de rammene som er lagt.

Optimalt sett bør vern også på sikt innebære redusert omfang av jakt, spesielt på rødlistede arter.»

Naturvernforbundet i Midt-Telemark (brev dagsett 15.12.21) uttaler følgende:

«Generell kommentar til verneplanarbeidet

Naturvernforbundet i Midt-Telemark (NVMT) viser til invitasjon om å komme med uttale til Statsforvaltarens verneplanarbeid for 28 skogområde i Telemark. NVMT har i høve til skogområda lokalisert i Midt-Telemark-regionen lagt merke til at nokre av verneforslaga som nå ligg ute, viker i påfallande grad frå fagbiologars eigne verneforslag. Generelt er tendensen at fagbiologanes arronderingar er meir restriktive enn tilbydars, og i enkelte tilfelle betydeleg meir restriktive. NVMT vil nytte høvet til kommentere at det er to problem Statsforvaltaren må leggje vekt på i vernearbeidet framover: 1) Me er bekymra for at verneprosenten for Telemark på sikt kan fyllast i for stor grad opp av skog med liten eller ingen verneverdi, og 2) at vern av skogområde bestående av ungskog og hogstflater også vil kunne svekke publikums tillit til at myndigheitenes vernearbeid fagleg sett er forsvarleg. Under vil me kommentere to av dei føreslåtte verneforslaga spesielt, begge lokalisert i Nome kommune.

....

Avsluttande merknader

Naturvernforbundet i Midt-Telemark meiner at fleire interessante og viktige område i denne prosessen er blitt føreslåtte for vern, men me ser også med ei viss bekymring på tendensen til å inkludere større areal med liten eller ingen verneverdi i dei ulike forslaga. Tilfella me har valt å kommentere ovanfor skil seg spesielt ut, og da i ein slik grad at Statsforvaltaren etter vår meining bør gjera vernesonene for desse to lokalitetane meir restriktive og meir i samsvar med fagbiologanes vurderingar.»

Statnett (brev dagsett 16.12.21) uttaler følgende:

«Det vises til melding om oppstart av verneplanprosess - Frivillig skogvern på privat grunn - 28 områder i Telemark.

Statnett har ikke transmisjonsnettanlegg som blir berørt av planene og har derfor ingen merknader.»

Direktoratet for mineralforvaltning (brev datert 20.12.20) skriv at deira sektorområde ikkje er rørt, og har ingen merknader.

STATSFORVALTARENS KOMMENTARER TIL DE INNKOMNE MERKNADENE

Når det gjeld uttala frå Språkrådet om at ein må vente på at Kartverket har konkludera i namnesak på naturnamnet Hønsegjuvet, så vil Statsforvaltaren gjere merksam på at slike namnesaker ofte tek lang tid. Frå grunneigarsida er det forventning om at verneprosessen ikkje stoppar opp. Difor vel Statsforvaltaren fortsatt å bruke namnet Hønsegjuvet i denne høyringa. Skulle Kartverket kome til at namnet blir noko anna enn Hønsegjuvet kan namnet endrast av Miljødirektoratet etter vernevedtak.

Når det gjeld innspelet frå Landbruksdirektoratet, så vil vi kommentere at området som er planlagt verna har ein staul som er teke ut av verneområdet, men rundt staulen ligg ei ryddesone som ligg i verneområdet, og det er tatt høgde for det og dei andre innspela i verneforskrifta, jf. § 4 bokstav e og g, § 6 bokstav a, § 7 bokstav e og g.

Når det gjeld merknaden frå Forsvarsbygg, så vil vi kommentere at vi har teke omsyn til unntak for militær operativ verksemd og omsynet til militær luftoperativ verksemd i § 6, første ledd og § 6, bokstav c.

I forhold til utsegna frå BirdLife Norge avdeling Telemark som ønskjer kartlegging av fugl i områdene som inngår i oppstartsmeldinga av oktober 2021 vil vi kommentere at fugl ikkje inngår som ein fast del av kartleggingsoppdraget som konsulentfirmaa utfører (kartlegginga følgjer metodikken i handbok 13 frå DN). Dette forklarar kvifor det kjem fram lite eller ingen kunnskap om fuglar i dei biologiske kartleggingane som gjennomførast som del av verneprosessen. I ein del tilfelle sit Statsforvaltaren sjølv på kunnskap om fuglelivet i tilknytning til tilbudsområde, som då synleggjørast i høyringa for det enkelte området. Dette kan i enkelte tilfelle innebere at områder med lokal verneverdi (*) hevast til ein høgare verneverdi. Statsforvaltaren er i prinsippet einig med BirdLife Telemark i at kartlegginga av fugl burde vore ein fast del av kartleggingane. Frå 2021 vil alle områder kartleggast etter den nye NiN-metodikken, og kartlegging av fugl inngår ikkje i metodikken.

Når det gjeld uttalen frå Naturvernforbundet i Midt-Telemark så gjeld den fyrst og fremst for regionen Midt-Telemark, og Statsforvaltaren har difor ikkje kommentar til deira uttale når det gjeld Hønsegjuvet som ligg i Seljord kommune.

Vidare sakshandsaming

Verneforslaget med skildring av området, vernekart og forslag til verneforskrift blir sendt på ei felles sentral og lokal høyring med **frist 1. april 2022**. Føremålet med høyringa er å få fram opplysningar om interesser som kan bli råka av det planlagde vernet.

Etter høyringa vil Statsforvaltaren summere opp innkomne fråsegner, kommentere desse og utarbeide ei tilråding om vern til Miljødirektoratet. Miljødirektoratet vil etter dette lage innstilling til Klima- og miljødepartementet og vedtak om vern blir gjort ved kgl. res. av Kongen i statsråd.

5. Verneplanen sitt omfang

Namn	Kommune	Tal på grunneigarar	Totalareal, daa	Verneverdi
Hønsegjuvet naturreservat	Seljord	5	1626	(***) nasjonal

Området fekk verdi 5 i samband med kartlegging av bekkekløfter i 2008, tilsvarande nasjonal verneverdi.

6. Faktaark

LOKALITET:	Hønsegjuvet
KOMMUNE:	Seljord
FYLKE:	Vestfold og Telemark
VERNEKATEGORI:	Naturreservat
AREAL:	1631 daa
HØGDE OVER HAVET:	Ca. 490-923 m.o.h.
EIGEDOMAR:	Gnr./bnr.: 7/1, 8/4, 9/7, 12/1, 12/10

I samband med bekkekløftprosjektet i 2008 vart det av BioFokus gjennomført naturfaglege registreringar av naturtypar i to område som omfattar områda *Almelid* og *Hønsegjuvet*. Resultata frå desse to kartleggingane er slått saman i eitt faktaark, og det er resultata frå den samla rapporten som gjengis nedanfor. Sjølv om ikkje heile tilbodsområdet vert fanga opp av kartlegginga vurderast kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkeleg grunnlag for å vurdere dei biologiske verdiane i området. *Vi gjer merksam på at raudlistinga her fylgjer Raudlista frå 2006 ettersom undersøkingane føregjekk i 2008. I Raudlista for 2021 kan fleire av desse artane ha fått ein annan raudlistekategori.*

SKILDRING AV OMRÅDET

Hønsegjuvet ligg nord for utløpet av Seljordsvatnet, lengst aust i Seljord kommune. Elva Hønseåi dannar her ei stor og svært dramatisk elvekløft, som frå skoggrensa oppe på Lifjell ca. 850 moh. fell bratt nedover til det flatar ut på ca. 200 moh. nedst. Kløfta er trong og djupt nedskore med bratte lier og skrentar opp på båe sider, og terrenget er tungt og vanskeleg framkomeleg. Øvre del er slakare og jamnare.

Hønsegjuvet ligg geologisk sett i ei overgangssone mellom to store felt av høvesvis kvartsitt og kvartsskifer som dekker sjølve Lifjellplataet (øvre del av kløfta ligg i dette feltet), og granitt som fortset sørover. Mellom desse felta ligg eit smalt aust-vest-gåande belte med samansette bergartar: Metabasalt, kvartsitt, metamorf tuff, konglomerat, metarhyolitt, amfibolitt, metagabbro. Lausmassedekket er generelt tynt, men varierer mellom berg i dagen (impediment), tynt dekke av morenemateriale, middels til grovt rasmateriale, og stadvis noko tjukkare jordsmonn. Kløfta spenner frå boreonemoral sone i nedre del til nordboreal sone øvst.

VEGETASJON, SKOGSTRUKTUR OG PÅVERKNAD

Store bekkekløfter med stor variasjon i naturgrunnlag, høgdespenn, lokalklima og eksposisjon som Hønsegjuvet har stor spennvidde i skogtypar og vegetasjon. I øvre delar dominerer (fuktig) granskog med høgstaudeskog langs elva, og storbregne-, småbregne- og (i øvre delar) blåbærskog i lisdene. I bratte skåningar står alm og andre lauvtre, og alm-lindeskog finst opp til rundt 600 moh. I nedre del, som har form av ei sørvend dalgryte som magasinerer mykje varme, dominerer rik lauvskog med stor treslagsblanding. Osp er vanleg, stadvis i form av større samanhengande bestandar. Gran er sjeldnare her, og opptre som dominant berre på ein mindre strekning. Dei to vanlegaste vegetasjonstypene er alm-lindeskog og lågurtlauvskog, men det finst og noko gråor-almeskog, høgstaudeskog og lågurtgranskog. Ein del areal er særskild rike og har delvis kalkskogspeg.

Heile området dekkast av gamalskog som ikkje er påverka av hogster i ny tid, men overalt har det vore til dels omfattande plukkhogster og anna utnytting, noko som sett eit tydeleg preg på skogstrukturen i dag. I eit vanskeleg tilgjengeleg parti på austsida sto eit lite felt gamal

naturskog som var lite påverka, med grove gamle tre og mykje kraftige læger i ulike fasar av nedbryting. Skogstrukturen er, som følgje av det svært varierte terrenget, prega mellom anna av stor treslagsvariasjon og god sjikting. Mykje har eit middelaldrande preg, med få biologisk gamle tre, men det er likevel mykje daud ved (delvis grunna rask omsetnad og ustabil terreng). Ei enkeltstående gran litt nordvest for Mostaul skil seg markant ut, dette treet kan godt vere 300 år. Ein del stader er det likevel ein del mosegrodde, relativt gamle lønn og alm, og det er også eit parti grove, styva alm. Granskogen i indre del er for ein stor del aldersfaseskog, plukkhogstpåverka med lite daud ved – men eit lite felt med gamal naturskog vart også registrert.

VERNEINTERESSAR

I dette avsnittet er mellom anna såkalla «raudlista» artar omtalt. Det er artar som er sjeldne og som er gitt ulik status etter kor stor fare det er for utrydding. Status er henta frå Norsk raudliste 2006, frå Artsdatabanken. VU = sårbar, EN = sterkt trua, og NT = nær trua, der «sterkt trua» er meir sjeldan enn «nær trua».

I kraft av å være ei stor, svært variert bekkekløft med mykje rik skog har området eit rikt og variert artsmangfold. Spesielt er det artar knytt til rike lauv-skogssamfunn som skil seg ut, mens artsmangfoldet knytt til gamal naturskog (spesielt gran) er dårlegare utviklet. Artsmangfoldet er likevel rikt og variert, med spesielle verdiar for artar knytt til rik og varm lauv- og edellauvskog, dels også på gamle lauv- og edellauvtre, men også til fuktig og rikt bekkekløftmiljø. Derimot er artsmangfoldet knytt til gamal naturskog (særleg av gran) dårleg utvikla. Med 31 påviste raudlista artar plasserer området seg høgt med omsyn til slike artar både regionalt og nasjonalt, men dei fleste av desse er meir eller mindre vidt utbreidd, og kløfta verkar fattig på sjeldne artar (atterhald for jordboande sopp og insekt, som ikkje er undersøkt).

Karplantefloraen er prega spesielt av eit stort utval varmekjære og næringskrevjande artar, og både det søraustlege edellauvskogselementet, høgstaudeelementet og ”kløfte”-elementet er velutvikla. Av raudlista karplantar vart det påvist alm *Ulmus glabra* (NT), huldregras *Cinna latifolia* (NT), fuglereir *Neottia nidus-avis* (NT) dalfiol *Viola selkirkii* (NT) og stavkløkke *Campanula cervicaria* (NT). Mosefloraen er også relativt rik, særleg på bergvegger, delvis også på alm, og av raudlista artar kan nemnast grønnsko *Buxbaumia viridis* (VU). Lavfloraen er stadvis ganske variert og interessant, men vert samla sett vurdert som middels. Av raudlista artar vart det påvist gubbeskjegg *Alectoria sarmentosa* (NT), kort trollskjegg *Bryoria bicolor* (NT), sprikeskjegg *Bryoria nadvornikiana* (NT), mjuktjafs *Evernia divaricata* (VU), hodeskodelav *Menegazzia terebrata* (VU), trådrag *Ramalina thrausta* (VU), klosterlav *Biatoridium monasteriense* (NT), rimnål *Chaenothecopsis viridialba* (NT), almelav *Gyalecta ulmi* (NT) og bleikdoggnål *Sclerophora pallida* (NT). Vedsoppvariasjonen på gran er relativt fattig, men blant raudlista artar kan nemnast rosenkjuke *Fomitopsis rosea* (NT), taigasnyltekjuke *Antrodiella pallasii* (VU) rynkeskinn *Phlebia centrifuga* (NT) og svartsoneskjuke *Phellinus nigrolimitatus* (NT). På daude lauvtre er vedsoppfangaen bedre, med eit brukbart utval av artar typiske for rike lauvskogsmiljø. Av raudlista artar vart det påvist almekullsopp *Hypoxylon vogesiacum* (VU) og honninghvitkjuke *Antrodia mellita* (NT). Jordboande sopp var ikkje mogleg å sjekke i 2008 (artsgruppa må undersøkast på hausten), men det er utvilsamt eit rikt mangfold av artar knytt til rik edellauvskog, truleg også til gran. Mellom anna kan ein vente mange mykhorrisasopp knytt til lind og hassel. Grøn flugesopp er tidlegare påvist sør i kjerneområde 2 (Artskart 2009). Dette er ein god signalart. Området har viktige kvalitetar for fugl, både hakkespettar og spurvefugl, truleg også for klippehekkande fugl (mellom anna rovfugl). Kongeørn hekkar jamleg nær verneframlegget

Hønsegjuvet naturreservat utgjer rike låglandskløfter på sørlege Austlandet. Slike kløfter har element frå granskog, boreal lauvskog og edellauvskog på ein slik måte at dei utgjer nokon av dei mest artsrike og verdifulle skogmiljø i Noreg. Bekkekløfter har blitt framheva i mangelanalysen i skogvernet, og er høgt prioritera i Noreg, som ein har eit internasjonalt ansvar for å sikre. Hønsegjuvet oppfyller fleire av bekkeløftkriteria, mellom anna låglandsskog, rike skogtypar (edellauvskog, boreal lauvskog, høgstaudeskog, lågurtgranskog og kalkskog), rik førekomst av raudlista artar og underkriteriet internasjonale ansvarstypar.

FØREMÅL

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som har særleg verdi for biologisk mangfald på grunn av førekomst av ei større bekkeløft med stor økologisk variasjon i ein høgdegradient frå låglandet til fjellet, dominert av rike naturtyper som alm-lindeskog, lågurtløvskog, gråor-almeskog, høgstaudeskog og lågurtgranskog, samt mykje daud ved.

Området har særskilt naturvitskapeleg verdi på grunn av førekomst av sjeldne og truga artar av karplantar, sopp, mose og lav.

ANDRE INTERESSER

Ingen kjende.

TEKNISKE INNGREP

Det er traktorveggar og ATV-slepe innafor vernearealet. Ei hytte (Vårbulii) er teke ut av vernearealet. Dette er vist i vernekartet.

PLANSTATUS

Arealet ligg i område sett av til LNFR (landbruks- natur- og friluftsområde) formål i kommuneplanen sin arealdel. I tillegg ligg arealet innanfor omsynssone H560_13 (verna vassdrag) og omsynssonene H560_14 og H560_18 (bevaring naturmiljø) i føresegnene for kommuneplanen.

MERKNADER

Det er frå grunneigarhold kome ønske om ryddesone i samband med ei hytte (Vårbulii) som er teke ut av vernearealet, men ryddesona rundt hytta ligg i sin heilheit innafor vernesona. Ryddesona er teke inn i forskrifta og ryddesona er og vist i vernekartet.

SKOGBRUKSOPPLYSNINGAR

Tabellen viser skogdata for heile verneforslaget.

Namn	Total-areal	Produktivt areal i daa				Anna areal i daa			Tilvekst	Volum
	daa	H	M	L	Sum	Myr	Vatn	Imp.	m ³	m ³
Hønsegjuvet naturreservat	1631	793	402	-	1195		18	359	0,4	35066

Skogdataene er levert av NORSKOG.

LITTERATUR

Hofton T. H., Røsok Ø. 2009. Naturverdier for lokalitet Hønsegjuvet, registrert i forbindelse med prosjekt Bekkekløfter 2008. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning. <http://borchbio.no/narin/?nid=2097>

Referansen over kan og hentas herifrå:

Hofton T. H., Røssok Ø. 2009.:

http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Bekkekloefter2008_Hoensegjuvet.pdf

Hodeskodelav Menegazzia terebrata på berg. Foto: Tom Hellik Hofto

7. Framlegg til verneforskrifter

Kommentarar til forskriftene

Bruk av naturreservatet til idrettsarrangement eller andre større arrangement er forbode. Definisjon på større arrangement er omlag 30 deltakarar. Er det fleire deltakarar må det søkjast om løyve, og då kan forvaltningsstyresmakta vurdere dette i høve til § 7 bokstav f.

Vedlikehald av bygningar, vegar og andre anlegg og innretningar i høve til tilstand på vernetidspunktet.

Aktuelle bygningar, vegar og andre installasjonar som finst på vernetidspunktet blir vanlegvis teikna inn på vernekartet.

Motorferdsel.

Motorferdsel er forbode etter § 5 bokstav a. Det er nokre generelle unntak i § 6 og det kan gjevast dispensasjon etter søknad etter reglane i § 7.

I tillegg gjeld lov om motorferdsel i utmark, det vil seia at kommunen og grunneigar må gje løyve til motorferdsel på vanleg måte.

Bruk av sykkel, hest og riding.

Friluftsløven opnar for sykling, riding og anna bruk av hest på veier og stigar i utmarka. I høyringsforslaget vil vi følgje friluftsløvens bestemmelser. Jf. bestemmelsen i § 5 bokstav b.

Merking, rydding og vedlikehald av eksisterande stigar, løyper og gamle ferdselsvegar.

Vedlikehald som rydding av kvist og fjerning av greiner og nedfall i stigar og vegar kan gjerast utan søknad. Vindfall som måtte bli liggjande over stigar kan kappes og leggas til side, normalt vil dette kunne gjerast av grunneigar eller oppsyn. Det kan etter søknad gjevast dispensasjon etter § 7 bokstav a til rydding og vedlikehald av eksisterande stigar, løyper og gamle ferdselsvegar. Dette er ein standard regel vi har med i alle verneforskrifter, og som kan nyttast dersom det viser seg å vera stigar ein ikkje har kjent til ved vernet.

Brenning av bål.

Det er vanleg at det er opna for brenning av bål i store reservat (grense på om lag 700-1000 daa). Ein må då nytte tørrkvist eller ved ein har med seg, ein kan ikkje felle eller hogge opp daude tre.

Prydhette Mycena renati veks på daud ved av lauvtre i rikt miljø. Foto: Tom Hellig Hofton

Forslag til forskrift om vern av Hønsegjuvet naturreservat i Seljord kommune i Vestfold og Telemark fylke

Fastsett ved kongeleg resolusjon med heimel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremma av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (føremål)

Føremålet med forskrifta er å ta vare på eit område som har særleg verdi for biologisk mangfald på grunn av førekomst av ei større bekkekløft med stor økologisk variasjon i ein høgdegradient frå låglandet til fjellet, dominert av rike naturtyper som alm-lindeskog, lågurtløvskog, gråor-almeskog, høgstaudeskog og lågurtgranskog, samt mykje daud ved.

Området har særskilt naturvitskapeleg verdi på grunn av førekomst av sjeldne og truga artar av karplantar, sopp, mose og lav.

Det er ei målsetjing å behalde verneverdiane i mest mogleg urørd tilstand, og eventuelt vidareutvikle dei.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet omfattar følgjande gnr./bnr.: Seljord kommune: 7/1, 8/4, 9/7, 12/1, 12/10.

Naturreservatet dekker eit totalareal på ca. 1631 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet20xx. Dei nøyaktige grensene for naturreservatet skal merkast av i marka. Knekkpunkta skal koordinatfestast.

Verneforskrifta med kart blir oppbevart i Seljord kommune, hos Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernereglar)

I naturreservatet må ingen gjere noko som skadar verneverdiane som går fram av føremålet med vernet.

I naturreservatet gjeld følgjande vernereglar:

- a. Vegetasjonen, medrekna daude buskar og tre, er verna mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerne planter og sopp medrekna lav eller delar av desse frå naturreservatet. Planting eller såing av tre og annan vegetasjon er forbode.
- b. Dyrelivet, medrekna reirplassar og hiområde, er verna mot skade, øydelegging og unødig forstyrring. Utsetting av dyr er forbode.
- c. Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som til dømes oppføring av bygningar, anlegg, gjerde og andre varige eller mellombelse innretningar, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båtar, framføring av luftleidningar, jordkablar, kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering eller anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling eller lagring av masse, utføring av kloakk eller anna form for forureining, etterlating av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske utryddingsmiddel. Forsøpling er forbode. Opplistinga av tiltak er ikkje uttømande.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangement er forbode.

§ 4. (generelle unntak frå vernereglane)

Vernereglane i § 3 andre ledd er ikkje til hinder for:

- a. Sanking av bær og matsopp.
- b. Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldande lovverk.
- c. Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldande lovverk.

- d. Vedlikehald og merking av eksisterande stigar innafor verneområdet.
- e. Beiting.
- f. Oppsetting av mellombelse mobile jakttårn for storviltjakt.
- g. Utsetjing av saltsteinar.
- h. Forsiktig rydding av små buskar og kvist på postar i samband med jakt på storvilt.
- i. Bålbrenning med tørrkvist frå bakken eller ved ein har teke med, i samsvar med gjeldande lovverk.
- j. Vedlikehald av eksisterande traktorvegar vist på vernekartet slik tilstanden var på vernetidspunktet.
- k. Rydding av vegetasjon innafor ei ryddesone på inntil 3 daa ved eldre staul på søndre Vårbulii.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsamt og ta omsyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminne.

I naturreservatet gjeld følgjande reglar om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel på land og i vatn er forbode, medrekna landing og start med luftfartøy.
- b. Utanom eksisterande stigar er sykling, riding og bruk av hest forbode.

§ 6. (generelle unntak frå reglane om ferdsel)

Ferdselsreglane i § 5 er ikkje til hinder for gjennomføring av militær operativ verksemd og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsverksemd, og gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgåver som er fastsett av forvaltningsstyresmakta. Unntaket gjeld ikkje for øvingsverksemd.

Ferdselsreglane i § 5 andre ledd er ikkje til hinder for:

- a. Naudsynt motorferdsel i samband med uttransport av sjuke og skadde bufe. Køyretøy som nyttast skal vere skånsame mot markoverflata. Det skal gjevast melding til ansvarleg oppsyn for verneområdet i forkant av køyring.
- b. Naudsynt uttransport av felt elg og hjort med lett beltekøyretøy som ikkje set varige spor i terrenget.
- c. Landing og start med Forsvaret sine luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsreglar)

Forvaltningsstyresmakta kan etter søknad gje dispensasjon til:

- a. Merking, rydding og vedlikehald av eksisterande stiar, løypar, ATV slepe og gamle ferdselsvegar.
- b. Istandsetting, vedlikehald og skjøtsel av kulturminne.
- c. Tiltak i samband med forvaltning av vilt og fisk.
- d. Naudsynt uttransport av felt elg og hjort med anna køyretøy enn lett beltekøyretøy som nemnt i § 6 andre ledd bokstav b.
- e. Hogst av etablerte plantefelt.
- f. Avgrensa bruk av naturreservatet for aktivitetar som nemnt i § 3 bokstav d.
- g. Oppsetting og vedlikehald av gjerde.
- h. Øvingskøyring for formål nemnt i § 6 første ledd.
- i. Transport av materialar, ved og utstyr til hytte/staul innanfor verneområdet.
- j. Naudsynt motorferdsel i samband med aktivitetar etter § 4 bokstav b, g og j, og § 7 bokstav b, c, e, g og i.

§ 8. (generelle dispensasjonsreglar)

Forvaltingsstyresmakta kan gjere unntak frå forskrifta dersom det ikkje strid mot formålet med vernet og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig, eller dersom omsyn til tryggleik eller til vesentlege samfunnsinteresser gjer det naudsynt, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltingsstyresmakta, eller den forvaltingsstyresmakta bestemmer, kan setje i verk tiltak for å oppretthalde eller oppnå den natur- eller kulturtilstanden som er føremålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltingsplan)

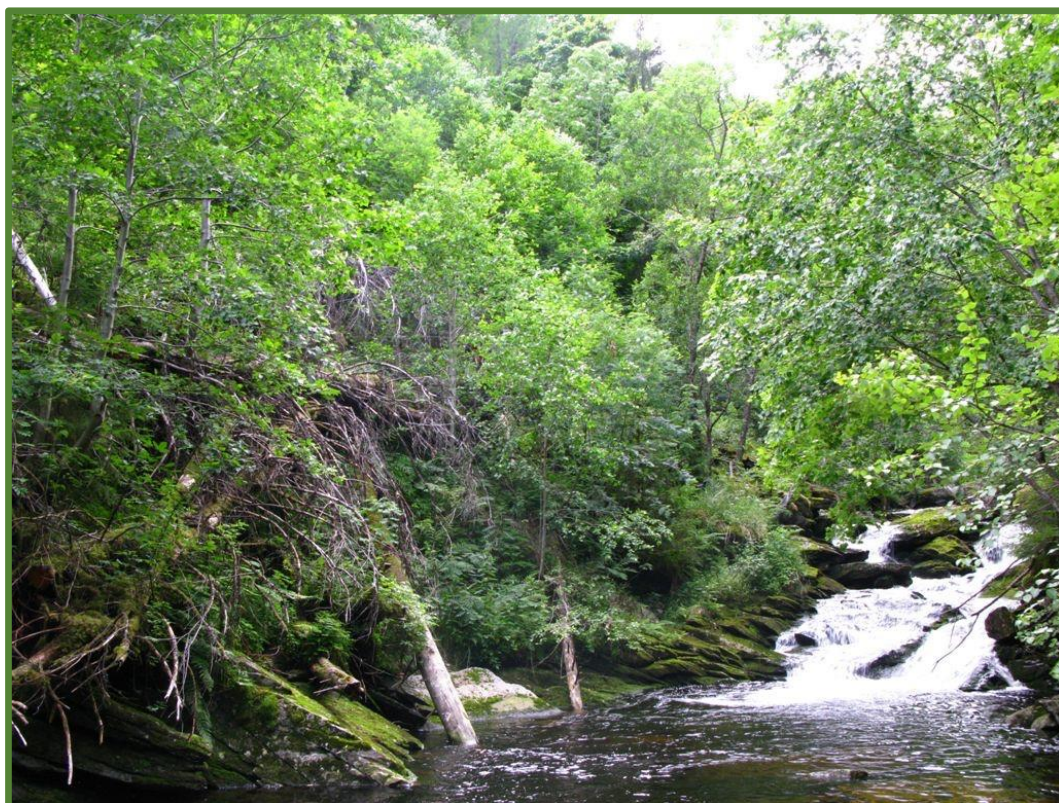
Det kan utarbeidast forvaltingsplan med nærare retningsliner for forvaltning av naturreservatet. Forvaltingsplanen kan innehalde nærare retningsliner for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltingsstyresmakt)

Miljødirektoratet fastset kven som skal vere forvaltingsstyresmakt etter denne forskrifta.

§ 12. (iverksetjing)

Denne forskrifta trer i kraft straks.

Frå nedre del av kløfta. Foto: Tom Hellik Hofton